

ביאורים

בבית המקדש נעשו עבודות גשמיות רבות, כמו העלאת לחם על השולחן, הדלקת נרות, אכילת בשר, כמו שכל אדם רגיל לעשות בגופו ובביתו הפרטי. החידוש שהיה בבית המקדש הוא, שכל הפעולות שנחשבות בדרך כלל לצורך קיומי, נעשו בקדושה ולשם שמים בלבד. במרכז עבודת המקדש נמצאת עבודת הקרבנות, שבניגוד לשאר העבודות שמסמלות את חיבור החיים אל הקדושה, הקרבנות מסמלים את ביטול החיים אל הקדושה. יש דמיון בין התשובה לבין עבודות המקדש, בכך שהאדם רותם את חייו בשביל לקדש את השם. הדמיון הפשוט ביותר הוא ביחס לקרבנות, כיוון שבעל התשובה מבטל את האישיות שלו. כשהוא מצטער ומתחרט על מעשיו, הוא מכריז על כשלון אישי, ומודה בחולשותיו. מעתה הוא מוכן לוותר על רצונו ומאווייו, ובזה הוא מקריב את העצמיות שלו לה'. אולם יש גם דמיון רחב יותר לבית המקדש בכללו, כיוון שהאדם כולל באישיותו מגוון של כוחות חיים, כמו חכמה, אכילה ודיבור. אישיות האדם דומה לבית שמכיל חדרים רבים שמיועדים לשימושים שונים. החטא גרם לפגם בכוחות החיים הללו - המשולה לחורבן המקדש, והתשובה מתקנת את הפגמים - והיא משולה לבניין המקדש מחדש. תכלית עבודת המקדש והקרבנות, היא תיקון העולם והאדם. גם כשבית המקדש אינו קיים ועבודת הקרבנות נעדרת, בכוחה של התשובה לחולל שינוי ומהפכה רוחנית בדומה למקדש.

הרחבות

• ההשוואה בין האדם למקדש

פי האדם עצמו נחשב כמו מקדש. רבנו בחיי, כתב על האדם "שהוא עקר הכל שהוא דוגמת המציאות בשלשת חלקיו, ונקרא עולם קטן, והוא נחלק לשלשה חלקים: עולם הדבור, ועולם החיות, ועולם הטבע". בהמשך, חילק רבנו בחיי גם את המשכן וכליו לשלושה חלקים, והשווה ביניהם לבין האדם:

החלק הראשון הוא הכלים הנמצאים בתוך קודש הקדשים - הארון, הלוחות והכרובים, המצויים בפנים ונעלמים מבני האדם, וכנגדם בגוף האדם - עולם הדיבור והראש שהוא מקום החכמה. החלק השני הוא מה שמצוי מחוץ לפרוכת - אהל מועד והכלים שבו: השולחן, המנורה ומזבח הקטורת. וכנגדם עולם החיות, שכל חיותו של האדם תלויה בו - הלב.

והחלק השלישי הוא חצר המשכן ומזבח הנחושת שבו, וכנגדם באדם: "עולם הטבע והוא מהטבור ולמטה כי משם באה ההויה, והוא ראשית הפסד הגוף..." [פירוש רבנו בחיי לשמות כה, ט].

נראה שחז"ל ראו חשיבות בכך שהאדם ילמד עד כמה גדולה מעלתו ועד כמה גדול תפקידו, שהרי הוא, עם גופו הגשמי, עומד כנגד בית המקדש. וממילא, אם ילך בדרך ה', ויעבוד על עצמו לעלות מעלה מעלה בעבודת ה', יוכל להגיע למעלות גבוהות מאד.

שאלות לדיון

1. "שהאדם הוא כמו בית נחשב", מה משותף לאדם ולבית? ומה הופך את הבית למקדש?
2. "ובחי אלוהים רוח נשברה", אם כן למה אנו שואפים לבית מקדש גשמי?

ויבמדש (וילקויש תהלים, רמז תשסו): "זבחי אלהים רוח נשברה" (תהלים נא, ט), אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: פְּמָה גְדוּלִים נְמוּכֵי רוּחַ, שֶׁבְּזָמַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אָדָם מְבִיא עוֹלָה - שְׂכָר עוֹלָה בִּידוֹ; מִנְחָה - שְׂכָר מִנְחָה בִּידוֹ, אֲבָל מִי שֶׁדַּעַתוֹ שֶׁפְּלָה - מַעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב פְּאֵלוֹ הַקָּרִיב כָּל הַקְּרִבָּנוֹת, שֶׁנֶּאֱמָר: "זבחי אלהים רוח נשברה", ואין תפלתו נמאסת, שנאמר: "לב נשבר ונדכה אלהים לא תבנה". זבדי בן לוי ורבי יוסי בן פטרס ורבנן, חד אמרו, אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, אם תקבלני בתשובה ידע אני ששלמה בני בונה בית המקדש ומקריב כל קרבנות שבתורה, מן הדיו קריא: "זבחי אלהים רוח נשברה היטיבה ברצונה וגו' אז תחפץ זבחי צדק", וחורנא אמרו: מנין לעושה תשובה שמעלין עליו פאלו עלה לירושלים ובנה בית המקדש ומזבח והקריב כל קרבנות שבתורה? שנאמר: "זבחי אלהים רוח נשברה", אמר רבי אבא בר יודן: כל שפסל בבהמה הכשיר באדם, עד כאן.

ויפרוש זה, פי מי שיש לו לב נשבר ונדכה, דבר זה נחשב פאלו מקריב עצמו אל ה' יתברך, שיהי זבח רוחו ונשמתו,

ולכף אמר דוד: אם אתה מקבלני בתשובה - מבטח אני שיעמד שלמה ויבנה בית המקדש ומקריב כל הקרבנות, מפני שיצא שלמה מן דוד שהיה מקריב עצמו בתשובה אל ה' יתברך, ולכף אם אתה תקבלני בתשובה אשר התשובה הוא שמקריב עצמו אל ה' יתברך - יצא ממוני בן שהוא יבנה בית המקדש להקריב כל הקרבנות.

ואחר סבר פי האדם עצמו נחשב כמו מקדש, שהאדם הוא כמו בית נחשב, ואם האדם הוא קדוש - נחשב האדם בית המקדש קדוש, ואם חטא - טמא בית המקדש הזה, ולפיכך החוטא שטמא בית המקדש שהוא האדם וחוזר בתשובה - פאלו בנה בית המקדש מחדש והקריב קרבן.

ובלא זה גם בן אמרו: גדולים נמוכי רוח לפני השם יתברך, כמו שמבאר בנתיב הענוה, שנחשב פאלו הקריב קרבן, רק שאין נחשב פאלו בנה בית המקדש, רק החוטא שטמא ובטל בית המקדש נחשב תשובתו פאלו חזר ובנה אותו והקריב קרבן בתוכו, הוא נמיכת הרוח שיש לכל בעל תשובה.

קבלת תשובת דוד

האדם עצמו בית המקדש